

Promemorian Förslag om nya energipolitiska mål

Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet
Remisstid den 15 februari 2024

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Klimat- och näringslivsdepartementet har skickat promemorian *Förslag om nya energipolitiska mål* (KN2023/04578) till bland annat Stockholms stad för yttrande. Promemorian behandlar de mest centrala delarna i den kommande energipolitiska inriktningspropositionen, vilka utgörs av planeringsmål och leveranssäkerhetsmål för elsystemet samt en bedömning om att det finns behov av att se över nuvarande energieffektiviseringsmål.

Sveriges konkurrenskraft och välfärd bygger på tillgång till fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser. För att klara klimatmålen och möjliggöra den gröna omställningen behöver Sverige ta ytterligare steg vad gäller elektrifiering av industrin och transportsystemet. Med den elektrifiering som samhället står inför väntas elbehovet i Sverige öka kraftigt. För att kunna möta samhällets ökade behov av el och samtidigt säkerställa god försörjningstrygghet krävs därför en omfattande utbyggnad av elproduktionskapacitet, elnät och lagringsmöjligheter. Utvecklingen av energisystemet behöver ske på ett kostnadseffektivt sätt, samtidigt som det pågår annan viktig samhällsutveckling, exempelvis inom totalförsvaret. För att möta dessa utmaningar avser regeringen att lägga fram en proposition om ny energipolitisk inriktning.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Exploateringskontoret, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret har inkommit med kontorsyttrande på grund av den korta remisstiden. Stockholms Stadshus AB har underremitterat denna remiss till Bostadsbolagen,

Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa), Skolfastigheter i Stockholm AB (Sisab), Stockholm Vatten och Avfall AB och Stockholm Exergi. Koncernledningen har inget att tillägga utan ställer sig bakom dotterbolagens synpunkter som framförs i AB Familjebostäders, Micasas, Sisabs och AB Svenska Bostäders remissvar.

Stadsledningskontoret anser att förslaget om nya energipolitiska mål stödjer Stockholms stads arbete med att säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning utifrån ett stadsövergripande perspektiv på eleffekt, resiliens och minskad klimatpåverkan. Stadsledningskontoret anser dock att det är olyckligt med den mycket korta svarstiden för remissen. Att lämna en så pass kort svarstid, dessutom i samband med högtid, kan inte anses förenligt med god förvaltningskultur.

Exploateringskontoret saknar ett förslag till energieffektiviseringsmål och konstaterar att det är otydligt vad som läggs i begreppet ”kostnadseffektiva” i samband med uppföljning av vilka åtgärder som är mest effektiva.

Miljöförvaltningen anser att det är viktigt att tydliga grundförutsättningar finns beslutade på nationell nivå då utbyggnaden av elsystemet, både nationellt och lokalt, behöver ske skyndsamt.

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på införandet av planeringsmål och leveranssäkerhetsmål för elsystemet med bakgrund i stadens utmaningar kopplade till ökat elbehov och kapacitetsutmaningar. Kommunernas ansvar för den övergripande och detaljerade fysiska planeringen är viktig sett både till en utbyggd elproduktion och för utbyggnad och förstärkning av elnätet. Samverkan är avgörande för att utmaningarna med elförsörjningen ska kunna mötas med helhetssyn och framförhållning och möjliggöra en fortsatt stadsutveckling.

Trafikkontoret anser att det är positivt att det finns en ambition att öka elproduktionen i landet och att stärka leveranssäkerheten då båda dessa faktorer är avgörande för att kunna elektrifiera transporterna i den utsträckning som staden eftersträvar. En mer effektiv energianvändning är en förutsättning för att nå stadens klimatmål och skapa ett hållbart energisystem; ett nationellt mål med samma inriktning är därför önskvärt att ha.

AB Familjebostäder lyfter fram följande två synpunkter som är centrala att utreda och utveckla för att kunna bidra till planeringsmålet och leveranssäkerhetsmålet. Det finns mycket goda förutsättningar att investera i landbaserad vindkraft för att möta ett ökat elbehov. Det är positivt att förmåga till ödrift utvecklas i elnäten för att möjliggöra en hög leveranssäkerhet.

Micasa ser liksom regeringen risker i att inte göra investeringar i det svenska distribueringsnätet för el samtidigt som de ser redundansmöjligheter i energilagring, t.ex. smartgrid-lösningar. Bolaget ser att effektbrist i dagsläget kan påverka möjligheten till etablering av nya fastigheter och anläggningar.

SISAB håller med om att det är viktigt att planeringen av elsystemet görs för att kunna leverera den el som behövs utifrån elektrifieringen och den gröna omställningen samt att säkerställa nödvändig kapacitet. Energieffektivisering är ett viktigt verktyg för att mildra effekterna av höga elpriser men kan också bidra till att elsystemet inte behöver byggas ut i den omfattning som annars hade krävts. Det är viktigt att Sveriges energieffektiviseringsmål är i linje med EU:s direktiv för energieffektivisering (EED) samt direktivet för byggnaders energiprestanda (EPBD) och ett resurs- och kostnadseffektivt energisystem.

AB Svenska Bostäder ställer sig överlag positivt till framtagande av ett nytt energieffektiviseringsmål samt att det nya målet harmoniserar med nya EU-direktiv. Bolaget anser att huvudsyftet vid framtagandet av det nya energieffektiviseringsmålet bör vara att säkerställa att energieffektiviseringen leder till minskade koldioxidutsläpp. Vid framtagande av ett nytt energieffektiviseringsmål är det viktigt att ta i beaktande att alla energieffektiviseringsåtgärder inte är klimatmässigt positiva och utförda åtgärder kan öka belastningen på elnätet.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat en promemoria till Stockholms stad som behandlar de mest centrala delarna i den kommande energipolitiska inriktningspropositionen. Jag vill markera mot den mycket korta svarstiden för remissen. Att lämna en så pass kort svarstid, dessutom i samband med högtid, kan inte anses förenligt med god förvaltningskultur.

Ett robust och resilient elsystem, i såväl normalläge som kris är centralt för en växande storstadsregion där det byggs fler bostäder, arbetsplatser och lokaler samt nya tunnelbanelinjer. Utöver det är en av de mest påtagliga konsekvenserna av klimatomställningen en dramatisk ökning av elanvändningen. Att säkerställa ett elsystem med god kapacitet är av största vikt även för att Stockholms stad ska nå sitt mål att bli klimatpositivt senast år 2030. El och eleffekt utifrån det ökande elbehovet samt kapacitetsutmaningar präglar tydligt stadens energiförsörjning idag.

Stockholm den 31 januari 2024

Karin Wanngård

Bilaga

Remiss - Promemorian Förslag om nya energipolitiska mål, KS 2023/1440-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Det pågår en omställning av energisystemet i Sverige och stora delar av världen. Fossila bränslen fasas ut till förmån för fossilfri och förnybar energi, och elanvändningen ökar samtidigt som elproduktionen blir mer decentraliserad. Staden är beroende av el som tillförs via transmissionsnätet från övriga Sverige och utlandet, men överföringskapaciteten är begränsad vilket leder till en ansträngd situation. Kapacitetsbristen är så pass allvarlig att den kan hämma stadens tillväxt och utgöra ett hinder för att nå stadens bostads- och klimatmål.

Utgångspunkten i promemorian är att klimatomställningen i Sverige kommer att öka behovet av elenergi och tillgänglig eleffekt. För att möjliggöra detta pekas tre områden ut som behandlar de mest centrala delarna av den kommande energipolitiska inriktningspropositionen:

- Planeringen av det svenska elsystemet ska ge förutsättningar att leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering och för att möjliggöra den gröna omställningen. Sverige bör planera för att kunna möta ett elbehov om minst 300 TWh år 2045. Kopplat till detta finns också förslag om utökad samverkan mellan berörda aktörer för mer effektiva plan- och tillståndsprocesser och tidigare hantering av målkonflikter.
- Det svenska elsystemet ska ha förmågan att leverera el där efterfrågan finns, i rätt tid och i tillräcklig mängd, i den utsträckning det är samhällsekonomiskt effektivt. Omotiverade hinder i elsystemet ska undanröjas för att skapa förutsättningar för en effektiv marknad som främjar konkurrenskraftiga priser.
- Sveriges mål för energieffektivisering bör ses över i syfte att tydligare främja en samhällsekonomiskt effektiv användning av energi och ett effektivt utnyttjande av energisystemet som bidrar till den gröna omställningen.

Planeringsmål för elsystemet

På grund av marknadsmonopol får elnätsägare inte spekulera i var effektbehov kommer att uppstå då detta kan medföra onödiga investeringar som påverkar elnätspriset. Det är därför viktigt att nätbolagen och staden har en samsyn på hur och var staden kommer att växa samt samverkar kring utbyggnad av elinfrastrukturen på regional nivå. På så sätt kan nätägarna ta fram tillförlitliga prognoser av framtida effektbehov och på så sätt ge möjlighet till proaktiv planering av framtida utbyggnader av nätet. Risken för att planeringsmålet leder till en större utbyggnad av elsystemet än vad som kommer efterfrågas behöver vägas mot risken för utebliven möjlighet till näringslivsutveckling. Utmaningen för staden, och andra aktörer inom energisektorn, ligger i att balansera långsiktig strategisk planering med den snabba förändring som präglar energilandskapet. Pågående teknisk utveckling och föränderliga regelverk utgör utmaningar för den långsiktiga energiplaneringen.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Exploateringskontoret, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret har inkommit med kontorsyttrande på grund av den korta remisstiden. Stockholms Stadshus AB har underremitterat denna remiss till Bostadsbolagen, Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa), Skolfastigheter i Stockholm AB (Sisab), Stockholm Vatten och Avfall AB och Stockholm Exergi. Koncernledningen har inget att tillägga utan ställer sig bakom dotterbolagens synpunkter som framförs i AB Familjebostäders, Micasas, Sisabs och AB Svenska Bostäders remissvar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att Promemoria *Förslag om nya energipolitiska mål* stödjer Stockholms stad arbete med att säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning utifrån ett stadsövergripande perspektiv på eleffekt, resiliens och minskad klimatpåverkan.

Planeringsmål för elsystemet

Långsiktiga planeringsmål för energiförsörjning är av stor betydelse för regionens fortsatta tillväxt och bidrar till att möjliggöra stadens långsiktiga utveckling av bostäder, näringsliv och övrig samhällsutveckling.

Kopplat till planeringsmålet för energisystemet föreslås en tydligare samordning mellan berörda aktörer, såsom statliga myndigheter, kommuner, kraftbolag och nätföretag. Stadsledningskontoret välkomnar ett sådant förslag. Dessutom förutsätts den regionala nivån, med dess lokala kunskap och involvering av berörda kommuner vara central. Länsstyrelserna pekas särskilt ut som centrala i samordningen. Stadsledningskontoret delar den här bedömningen och anser att det regionala perspektivet är centralt liksom att länsstyrelserna bör ha en tydlig roll i att samordna och ta fram planeringsunderlag som kan ligga till grund för den kommunala planeringen. Det kan handla om kartläggningar av effektbehovet och kapacitetssituationen i olika delar av länet, regionala kartläggningar över gods- och transportsystemets energiförsörjning eller samordning av kommunernas lokala behov inför nätägarnas arbete med nätutvecklingsplaner. Det är också viktigt att betona att tillgång på mark kommer vara avgörande för både utbyggnad av elproduktion och laddinfrastruktur vilket gör att kommunernas roll är mer betydelsefull för utvecklingen än vad promemorian ger uttryck för.

Leveranssäkerhetsmål för elsystemet

Leveranssäkerhetsmålet handlar om att det svenska elsystemet ska leverera el där efterfrågan finns, i rätt tid och i tillräcklig mängd, i den utsträckning det är

samhällsekonomiskt effektivt. Syftet med att införa ett mål för leveranssäkerhet uppges vara att skapa förutsättningar för trygg elförsörjning genom ett effektivt, robust och motståndskraftigt elsystem. Stadsledningskontoret stödjer förslaget men vill också betona vikten av att leveranssäkerhetsmålet säkerställs. En regional utveckling med tydligt fokus på grön omställning kräver ett robust och resilient elsystem, i såväl normalläge som kris. Detta är centralt för en växande storstadsregion. En av de mest påtagliga konsekvenserna av energiomställningen är en dramatisk ökning av elanvändningen, som promemorian också konstaterar är en av det svenska elsystemets stora utmaningar. Att säkerställa ett elsystem med god kapacitet är av största vikt för att Stockholms stad ska uppnå ett Klimatpositivt Stockholm 2030.

Drivkrafterna bakom den ökade elanvändningen ser olika ut i olika delar av landet. I Stockholms stad är det främst elektrifieringen av transportsektorn som driver ett ökat elbehov. I länet är även elektrifieringen av industrin en stor drivkraft. Utbyggnad av bostäder, lokaler och stora infrastrukturprojekt bidrar också till ett ökat elbehov i regionen.

Som en del i mer långsiktiga lösningar har Svenska kraftnät påbörjat utbyggnad av inmatningskapaciteten till Stockholmsregionen inom ramen för projektet Stockholms Ström. Stockholms stad är medfinansierad till Stockholms ström och har i och med det tagit ett stort ansvar för att säkerställa elförsörjningen inte bara till staden, utan till hela regionen. Även om den regionala kapacitetsbristen på sikt åtgärdas så kan det fortfarande uppstå kapacitetsbrister i region- och lokalnät, om befintlig infrastruktur inte kan svara upp mot det ökade effektbehovet i staden. För att undvika kapacitetsbrist behöver elnätet nyttjas smartare genom att användningen jämnas ut över dygnet och året samtidigt som mer infrastruktur byggs och befintliga ledningar och anläggningar rustas upp för att skapa ett tillförlitligt och robust elnät.

Energieffektiviseringsmålet har stadsledningskontoret inga synpunkter på.

Stadsledningskontoret uppmärksammar också den mycket korta svarstiden för remissen. Att lämna en så pass kort svarstid, dessutom i samband med högtid, kan inte anses förenligt med god förvaltningskultur.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Exploateringskontoret

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret håller med om att det är viktigt att planeringen av det svenska elsystemet ger förutsättningar att leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering. Den gröna omställningen har hög prioritet i Stockholms stad. För att möjliggöra att staden ska klara sina högt ställda klimatmål behövs därför en ökad

elektrifiering. Kontoret delar även uppfattningen att det svenska elsystemet ska ha förmågan att leverera el där efterfrågan finns, i rätt tid och i tillräcklig mängd.

Däremot saknar exploateringskontoret ett förslag till energieffektiviseringsmål. Det redovisas endast en bedömning om att Sveriges nuvarande mål för energieffektivisering bör ses över. Eftersom föreslagna planeringsmål och leveranssäkerhetsmål för elsystemet är så allmänt hållna skulle färdigställandet av denna promemoria med fördel ha kunnat vänta tills denna översyn genomförts så att det även hade funnits ett förslag till energieffektiviseringsmål.

Vidare konstaterar exploateringskontoret att promemorian är otydlig över vad som läggs i begreppet ”kostnadseffektiva” i samband med text om uppföljning av vilka åtgärder som är mest effektiva. Kontoret anser att det här mer tydligt bör framgå att åtgärder som bidrar till minskade klimatutsläpp ska prioriteras. Genom att vidta utsläppsminskande åtgärder på nationell nivå skapas bättre förutsättningar för att klimatmålen i Stockholms stad ska nås.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Miljöförvaltningen ser redan nu att belastningen på elnätet är ansträngd under framför allt kalla vinterdagar. Med elektrifiering av transportsektorn och byggarbetsplatser samt utbyggnad av kollektivtrafik och fler bostäder kommer behovet av el att öka kraftigt under de kommande åren. Då utbyggnaden av elsystemet, både nationellt och lokalt, behöver ske skyndsamt är det viktigt att tydliga grundförutsättningar finns beslutade på nationell nivå. Exempel på sådana förutsättningar är:

- Regeringen behöver utse områden för förnybar kraftproduktion i samråd med tänkbara kommuner.
- Ekonomisk kompensation måste ges till de kommuner som upplåter mark för förnybar kraftproduktion.
- Investeringar i kraftnäten behövs för att på ett bättre sätt än idag hantera volatil elproduktion.
- Svenska kraftnät och Länsstyrelserna bör få i uppdrag att i tidiga planeringsskeden samverka med berörda kommuner så etableringar av förnybar elproduktion samt ledningsdragningar inte kommer i konflikt med kommuners lokala planering.
- Eventuellt ökad kärnkraftsproduktion kommer att öka behovet av nya mellanlager för avfall i avvaktan på slutförvar i Forsmark. Lokaliseringar av sådana lager måste i tidiga skeden planeras i samråd med berörda kommuner.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

En omställning av energisystemet i Sverige och världen pågår. Fossila bränslen fasas ut till förmån för fossilfri och förnybar energi. Elanvändningen ökar och Stockholms stad är beroende av el som tillförs via transmissionsnätet från övriga Sverige och utlandet. Överföringskapaciteten är dock begränsad vilket leder till en ansträngd situation. Kapacitetsbristen är så pass allvarlig att den kan hämma stadens tillväxt och utgöra ett hinder för att nå stadens bostads- och klimatmål.

Stockholms stad arbetar med att ta fram en energistrategi enligt lagen om kommunal energiplanering. Energistrategin lägger särskild vikt vid el och eleffekt utifrån det ökande elbehovet samt de kapacitetsutmaningar som tydligast präglar stadens energiförsörjning.

Med bakgrund i stadens utmaningar kopplade till ökat elbehov och kapacitetsutmaningar ser stadsbyggnadskontoret positivt på införandet av planeringsmål och leveranssäkerhetsmål för elsystemet. Kommunernas ansvar för den övergripande och detaljerade fysiska planeringen är viktig sett både till en utbyggd elproduktion och för utbyggnad och förstärkning av elnätet. Stadens planmonopol medför att hänsyn ska tas till utrymmesbehov för infrastruktur i stadsplaneringen, samtidigt som ledningsägarna har ansvar för att anläggningarna är anpassade till den täta stadens förutsättningar.

Samverkan mellan staden, nätägare, energibolag, grannkommuner och regionala aktörer är avgörande för att utmaningarna med elförsörjningen ska kunna mötas med helhetssyn och framförhållning och möjliggöra en fortsatt stadsutveckling.

Trafikkontoret

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontoret anser att det är positivt att det finns en ambition att öka elproduktionen i landet och att stärka leveranssäkerheten då båda dessa faktorer är avgörande för att kunna elektrifiera transporterna i den utsträckning som staden eftersträvar. Stockholms stad har ambition om att bli klimatpositiv till 2030 samt att minska koldioxidutsläppen från transportsektorn med 80 procent till samma år (jämfört med år 2010). En snabb och omfattande elektrifiering av transportsektorn är en förutsättning för att dessa mål ska kunna nås, och det i sin tur förutsätter tillgång till el och leveranssäkerhet genom tillräcklig elnätskapacitet.

I analyser (Ellevio, 2023: Elnätsrapporten 2023 – Investeringsbehovet i det svenska kraftsystemet till 2045) för Stockholms län prognosticeras en ökning av elbehovet med närmare 20 procent till 2030 och 40 procent till 2045. Det är i huvudsak elektrifieringen av transportsektorn som driver på denna ökade efterfrågan och en

ökad elproduktion är således viktig för att möjliggöra utsläppsfria transporter. Här är det viktigt att betona att tillgång på mark kommer vara avgörande för både utbyggnad av elproduktion och laddinfrastruktur vilket gör att kommunernas roll är mer betydelsefull för utvecklingen än vad promemorian ger uttryck för.

Idag i Stockholm är dock kapacitetsbristen i elnätet ett ännu större hinder för elektrifieringstakten än tillgången på el. Kapacitetsbrist uppstår på grund av överföringsbegränsningar från transmissionsnät till regionnätet och innebär att den efterfrågade elen vid ett visst tillfälle (effekten) är större än den mängd el som kan överföras från landet in till regionen. Utöver ökad elproduktion och stärkt leveranssäkerhet är således en säkrad överföringskapacitet till region- och lokalnät av stor vikt utifrån ett Stockholmsperspektiv.

Promemorian föreslår även en ändring av nu gällande energieffektiviseringsmål då nuvarande formulering inte anses vara anpassat för industrins elektrifiering eller målet om fossilfri elproduktion 2040. En mer effektiv energianvändning är en förutsättning för att nå stadens klimatmål och skapa ett hållbart energisystem; ett nationellt mål med samma inriktning är därför önskvärt att ha. Energieffektivisering i Stockholm inom transportområdet föreslås uppnås genom en kombination av tekniska åtgärder (däribland elektrifiering), beteendeförändringar (såsom ökat distansarbete eller överflyttning från bilresor till gång, cykel och kollektivtrafik) och genom främjande av en mer transporteffektiv stad.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 18 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms Stadshus AB har underremitterat denna remiss till Bostadsbolagen, Sisab, Micasa, Stockholm Vatten och Avfall och Stockholm Exergi. Koncernledningen har inget att tillägga utan ställer sig bakom dotterbolagens synpunkter som framförs i Micasas, Familjebostäders, Svenska bostäders och Sisabs remissvar, se bilagorna.

Underremiss

AB Familjebostäder

AB Familjebostäders yttrande daterat den 7 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

För att klara klimatmålen och möjliggöra den gröna omställningen behöver Sverige ta ytterligare steg vad gäller elektrifiering av industrin och transportsystemet. Med den elektrifiering som samhället står inför väntas elbehovet i Sverige öka kraftigt. Det krävs därför en omfattande utbyggnad av elproduktionskapacitet, elnät och lagringsmöjligheter.

För att klara den snabba omställningen krävs ny förnybar el redan inom de närmaste åren.

De centrala delarna i den kommande energipolitiska inriktningspropositionen, utgörs av planeringsmål och leveranssäkerhetsmål för elsystemet samt en bedömning om att det finns behov av att se över nuvarande energieffektiviseringsmål. Två områden kommenteras av Familjebostäder i relevanta delar för bolaget.

Planeringsmål

Regeringen ser för närvarande att Sverige bör planera för att kunna möta ett elbehov om minst 300 TWh år 2045, vilket motsvarar mer än en fördubbling jämfört Sveriges elbehov år 2023.

Enligt Energimyndighetens senaste långtidsprognos av elsystemet ”Scenarier över Sveriges energisystem 2023 - Med fokus på elektrifieringen 2050” är ett scenario att elbehovet fördubblas jämfört år 2023.

I detta scenario bedöms elproduktionen behöva utökas redan på kort sikt, redan 2030–2035 ses en ökad efterfrågan på el. Landbaserad vindkraft bedöms framför allt vara det kraftslag som har den tekniska och ekonomiska möjligheten att stå för det största tillskottet i elproduktion givet den korta tidshorizonten och andra kraftslags nuvarande förutsättningar. För att möjliggöra en utbyggnad av vindkraften är det angeläget att lösa acceptansfrågan. Det lokala motståndet utgör ett starkt tryck på den lokala politiken, som därmed har svårt att gå emot den lokala opinionen vilket bland annat återspeglas av att många vindkraftsprojekt faller på det kommunala vetot.

Regeringen föreslår bland annat i budgetpropositionen för 2024 att medel anvisas för nationella, regionala och lokala insatser för energiplanering samt att utökade medel anvisas för tillståndsprövning hos Naturvårdsverket, domstolarna och länsstyrelserna.

Bolaget ser att det finns förutsättningar att göra lönsamma investeringar i landbaserad vindkraft inom närmaste åren som en del av bolagets arbete för att minska klimatpåverkan. Investeringar i vindkraft inom Stockholms stads närområde bidrar även till att öka elkapaciteten i elnätet. Etablering av landbaserad vindkraft förutsätter att acceptansfrågan och kommunala vetot utreds så att skillnader i hantering beroende på kommun undviks. Ett alternativ som bör utvärderas är om det kommunala vetot kan ersättas med tillståndsprövning av Länsstyrelserna. En sådan utredning kan ingå i regeringens förslag till budgetpropositionen för 2024.

Leveranssäkerhetsmål

Regeringen föreslår att Svenska kraftnät bör få ett övergripande ansvar för uppföljningen av leveranssäkerhetsmålet och för att vidta eller föreslå nödvändiga åtgärder. Det ska finnas förmåga till så kallad ödrift (s.k. off-grid), det vill säga att elleveransen ska fungera i ett geografiskt avgränsat elektriskt nät.

Efterfrågefleksibilitet och energilagring blir allt viktigare i framtidens elsystem för att balansera ökande andelar variabel elproduktion samtidigt med en ökad efterfrågan på el.

Familjebostäder har i mer än tio år tillbaka satsat på solceller på tak till bolagets fastigheter. Solcellerna producerar motsvarande 5 procent av bolagets årliga elbehov. Bolagets solelöverskott uppgår till drygt 30 procent, vilket innebär att solel skickas ut på det koncessionspliktiga elnätet när solelproduktion överstiger fastigheternas momentana elbehov.

Bolaget ser positivt på att förmåga till ödrift utvecklas i elnäten, så att användning av lokalt producerad el kan optimeras. Bolaget mål till 2030 är att öka solelproduktionen med 100 procent. Bolaget delar uppfattningen att energilager och efterfrågefleksibilitet ger förutsättningar för att minimera solelöverskottet, men även regelverk behöver utvecklas.

Möjlighet att skicka solel mellan byggnader inom en fastighet finns idagsläget reglerat i lag (IKN). Men det är inte klarlagt i regelverket om t ex att solel får skickas mellan fastigheter, och vilka villkor som isåfall ska vara uppfyllda.

Bolaget har därför gjort en ansökan om bindande besked från Energimarknadsinspektionen om bolaget får skicka solel mellan två specifika fastigheter och fått ansökan beviljad år 2023.

Bolaget anser att tydliga regelverk behövs där villkor för hur energi kan delas på interna nät specificeras, är en förutsättning för s.k ödrift lösningar ska kunna utvecklas. Energimarknadsinspektionen bör få uppdrag att utveckla regelverket för IKN vidare, så att regelverket kan bidra till att ödrift.

Micasa

Micasas yttrande daterat den 12 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Micasa Fastigheter kan konstatera att energiförsörjningen till Stockholm har brister som innebär eller kan innebära risker vid en fortsatt ökad belastning inom Stockholmsregionen. Energianvändningen ska minskas enligt stadens målbild men, sett till historiskt utfall och krav på ökad elektrifiering, så handlar det snarare om en ökning eller i varje fall omfördelning av elbehovet inom regionen. Micasa Fastigheter ser därför att satsningar inom elnät och lagringsmöjligheter är väsentliga för att säkra stadens behov.

Micasa Fastigheter ser positivt på de förtydligande ansvarsområden som föreslås tilldelas Svenska kraftnät, Energimyndigheten och Energimarknadsinspektionen.

Micasa Fastigheter anser att energieffektivitetsmål är viktiga och att dessa ska leda till vetenskapligt baserade minskningar av negativ miljö-, klimatpåverkan och energianvändning.

SISAB

SISAB:s yttrande har i huvudsak följande lydelse.

SISAB arbetar sedan flera år tillbaka strategiskt och proaktivt gällande el- och energifrågor utifrån sitt fastighetsbestånd.

SISAB håller med det promemorian lyfter om att det är viktigt att planeringen av elsystemet görs för att kunna leverera den el som behövs utifrån elektrifieringen och den gröna omställningen samt att säkerställa nödvändig kapacitet. Det är viktigt att prognoser för framtida elbehov kontinuerligt uppdateras och identifierar var i elsystemet förstärkningar krävs, så att kostnadseffektiva investeringar görs.

Prognoser visar ett framtida högre både elenergi- och effektbehov och det är då viktigt att elsystemet kan leverera effekt dit behov finns, därför välkomnar SISAB ett leveranssäkerhetsmål där en aktör har det övergripande ansvaret för uppföljning av målet.

Energieffektivisering är ett viktigt verktyg för att mildra effekterna av höga elpriser men kan också bidra till att elsystemet inte behöver byggas ut i den omfattning som annars hade krävts. I vissa fall kommer den gröna omställningen eventuellt kräva ökat energibehov, men i andra där exempelvis förbränningsmotorer byts ut mot eldrivna motorer så sker en energieffektivisering automatiskt. Det är viktigt att Sveriges energieffektiviseringsmål är i linje med EU:s direktiv för energieffektivisering (EED) samt direktivet för byggnaders energiprestanda (EPBD) och ett resurs- och kostnadseffektivt energisystem.

AB Svenska Bostäder

AB Svenska Bostäders yttrande daterat den 16 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Svenska Bostäder ställer sig överlag positivt till framtagande av ett nytt energieffektiviseringsmål samt att det nya målet harmoniserar med nya EU-direktiv.

Bolaget anser att huvudsyftet vid framtagandet av det nya energieffektiviseringsmålet bör vara att säkerställa att energieffektiviseringen leder till minskade koldioxidutsläpp. Ur ett livscykelperspektiv leder nödvändigtvis inte alla energieffektiviseringsåtgärder till minskade koldioxidutsläpp. Vidare är det inte sällan som utförda energieffektiviseringsåtgärder i fastigheter leder till ökad elanvändning, d.v.s. värmeenergi effektiviseras bort men ersätts till viss del med elenergi. Båda dessa aspekter, att alla energieffektiviseringsåtgärder inte är klimatmässigt positiva samt att utförda åtgärder kan öka belastningen på elnätet, är viktiga att ta i beaktande vid framtagande av ett nytt energieffektiviseringsmål.